

Р. бр.		Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
		Nikolić, M. & Milićević, N. (2022). Cynicism, Pessimism and Homophobia as Predictors of Negative Attitudes Towards People with HIV/AIDS. <i>Collection of Papers of the Faculty of Philosophy of the University of Priština, LII</i> (3), 317-328. https://doi.org/10.5937/zrffp52-39673	
1.		Људи који живе са ХИВ-ом изложени су бројним негативним ставовима који доводе до њихове изолације и прикривања здравственог стања ради избегавања одбацивања. Циљ овог истраживања био је испитати да ли је помоћу цинизма, песимизма и хомофобије могуће предвидети негативне ставове према особама са ХИВ-ом. Резултати су показали да модел сачињен од цинизма, песимизма и хомофобије објашњава 32% варијансе, док су значајни предиктори негативних ставова били хомофобија и песимизам. Може се закључити да виши нивои песимизма и израженија хомофобија значајно предвиђају негативне ставове према особама са ХИВ-ом (АИДС-ом).	M52
		Рад припада научној области докторске дисертације	
		ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО	
2.		Lukić, J., Nikolić, M., Todorović, J., & Vidanović, S. (2023). Identity Status and Anxiety in Artistically Gifted Adolescents and Grammar School Students. <i>Godišnjak za psihologiju</i> , 20, 57-74, https://doi.org/10.46630/gpsi.20.2023.04	M52

На основу резултата овог истраживања могло се закључити да су ученици ликовне школе у просеку анксиознији од ученика гимназије, док ученици гимназија постижу више скорове на субдимензији статуса идентитета – преузети идентитет. Што се тиче димензије остварени идентитет, испитаници који живе са оба родитеља постижу веће скорове на овој димензији, него испитаници који живе са једним родитељем. Испитаници који живе са једним родитељем постижу веће скорове на димензији конфузија идентитета него они који живе са оба родитеља, док испитаници који живе са једним родитељем постижу веће скорове на димензији мораторијум идентитет него испитаници који живе у широј породици.

Рад припада научној области докторске дисертације ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

Todorović, J., Hadži Pešić, M., & Nikolić, M. (2023). Parenting styles and script injunction as predictors of anxiety in students. In C. Pracana & M. Wang (Eds), *Psychological Applications and Trends, International Psychological Applications Conference and Trends (InPACT), Book of Proceedings*, pp. 285-289. inScience Press. ISSN (electronic version): 2184-3414 ISSN (printed version): 2184-2205 ISBN: 978-989-35106-0-5

3. Циљ овог истраживања био је испитати да ли су стилови родитељства и скрипне забране значајни предиктори анксиозности. Резултати су показали да је оцена родитеља као ауторитативних личности повезана са израженијом анксиозношћу. Скрипне забране праћене осећањем кривице и сметње другима (Не постоји), несигурношћу (Немој), недостатком концентрације и суљом у сопствену интелигенцију (Не мисли), као и оне које говоре Не буди дете, доводе до израженије анксиозности. С друге стране, недостатак одговорности и неозбиљност (Немој одрасти) повезани су са мање израженом анксиозношћу.

M33

Рад припада научној области докторске дисертације ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

Randelović, K., Nikolić, M., & Todorović, J. (2024). Ego states and tendency towards psychosomatics. In C. Pracana & M. Wang (Eds), *Psychological Applications and Trends, International Psychological Applications Conference and Trends (InPACT), Book of Proceedings*, pp. 453-456. inScience Press. ISSN (electronic version): 2184-3414, ISSN (printed version): 2184-2205, ISBN: 978-989-35106-6-7

4. Психосоматске болести су физичке болести у чијем настанку психолошки фактори играју важну улогу. Психосоматске болести могу бити, између осталог, кожне болести, болести гастроинтестиналног тракта, болести дисајних органа и крвних судова, као и болести жлезда са унутрашњим лучењем и реуматске болести. Циљ овог истраживања био је испитати да ли особине личности могу предвидети склоност ка психосоматици. Резултати су показали да већа агресивност и неуротичност, као и мање изражена друштвеност повезани са већом склоношћу ка психосоматици.

M33

Рад припада научној области докторске дисертације ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

Spasić Šnele, M., & Todorović, J., & Nikolić, M. (2024). Personality traits and tendency towards psychosomatics. In C. Pracana & M. Wang (Eds), *Psychological Applications and Trends, International Psychological Applications Conference and Trends (InPACT), Book of Proceedings*, pp. 456-459. inScience Press. ISSN (electronic version): 2184-3414, ISSN (printed version): 2184-2205, ISBN: 978-989-35106-6-7

5. Его стања су скуп понашања, мисли и осећања који представљају део личности појединца. Трансакциона анализа описује три его стања: Одрасли (понаша се, мисли и осећа у односу на оно што се дешава овде и сада), Родитељ (понаша се, мисли и осећа на начин који представља копију једног од значајних других), и Дете (понаша се, мисли и осећа онако како се појединац осећао као дете). Циљ овог истраживања био је испитати да ли је могуће предвидети психосоматске склоности уз помоћ его стања. Резултати су показали да су израженије его стање Критички родитељ, и его стање Прилагођено дете, повезани се са вишом склоношћу ка психосоматици, док су его стање Одраслог и Слободно дете повезани са нижом склоношћу ка психосоматици.

M33

Рад припада научној области докторске дисертације ДА НЕ ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА НЕ

Обрада листе

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање Владимир Хедрих, редовни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање Психологија
Датум избора 18. 2. 2019. године
Установа у којој је запослен Филозофски факултет
Е-пошта vladimir.hedrih@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	Hedrih, V. (2020). <i>Adapting Psychological Tests and Measurement Instruments for Cross-Cultural Research: An Introduction, 1st Edition</i> . Routledge. ISBN: 978-0-367-21003-8 (tvrdi povez), 978-0-367-21004-5 (meki povez), 978-0-429-26478-8 (ebook).	M11

Review of the monograph published in: Belwakar, B. (2022). Vladimir Hedrih. Adapting psychological tests and measurement instruments for cross-cultural research: An introduction (1st Edition). *Personnel Psychology*, 75(3), 771-773. <https://doi.org/10.1111/peps.12532>.

2. Hedrih, V., Stošić, M., Simić, I., & Ilieva, S. (2016). Evaluation of the hexagonal and spherical model of vocational interests in the young people in Serbia and Bulgaria. *Psihologija*, 49(2), 199–210. <https://doi.org/10.2298/PSI1602199H>, ISSN 0048-5705, eISSN 1451-9283. M23
3. Radev, M. T., & Hedrih, V. (2017). Psychometric properties of the Multidimensional Jealousy Scale (MJS) on a Serbian sample. *Psihologija*, 50(4), 521-534. <https://doi.org/10.2298/PSI170121012T>, ISSN 0048-5705, eISSN 1451-9283. M23
4. Hedrih, V., & Hedrih, A. (2022). *Interpreting statistics for beginners : a guide for behavioural and social scientists (1st ed.)*. Routledge, Taylor&Francis Group. ISBN: 978-0-367-62051-6 (tvrdi povez), 978-0-367-61852-0 (meki povez), 978-1-003-10771-2 (ebook). <https://doi.org/10.4324/9781003107712>. M12
5. Ristić, M., Hedrih, V., & Stojiljković, S. (2017). Narcissitic Personality Inventory – Possibility of Application on a Serbian Population. *Facta Universitatis: Series Philosophy, Sociology, Psychology and History*, 16(2), 139–149. <https://doi.org/10.22190/FUPSPH1702139R>, ISSN 1420-8495 (Print), ISSN 1820-8509 (Online). M52

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	Сенка Костић, Провера валидности Ле Беловог дводимензионалног модела сујете у Србији, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	25.12.2020	31.05.2023
2.	Стефан Ђорић, Социјално одбацивање и сарадња у ситуацији социјалне дилеме, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	29.11.2019	21.02.2022
3.	Ивана Педовић, Релације особина личности, ситуационих варијабли и стилова одговарања на упитнике самопроцене, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	21.09.2018	04.03.2021
4.	Катарина Сувајцкић, Индивидуални и социјални чиниоци одрживости каријере, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	04.02.2020	Није одбрањена
Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета			ДА НЕ

Обрада текста

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	“Перцепција АИ агената: улога антропоморфизације”
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Психолошке науке
Ужа научна област	Психологија
Научна дисциплина	Психологија

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Студија ће се састојати од три истраживања. Главни проблем првог истраживања је адаптација Скале склоности ка усвајању нових технологија (Technology Adoption Propensity - TAP), с обзиром да ТАП скала која је планирана за коришћење у трећој студији није адаптирана на српској популацији, а да претрагом литературе није пронађен ниједан адаптиран инструмент који се тиче склоности ка усвајању нових технологија. Такође, с обзиром да отвореност за искуства омогућава људима да имају позитивније ставове према вештачкој интелигенцији и њеним продуктима (Sindermann et al., 2020), поставља се питање да ли ће и адаптирани мерни инструмент бити повезан са отвореношћу. С обзиром да не постоје раније генерисани текстуални и сликовни стимулуси путем вештачке интелигенције, а који би могли бити коришћени у трећем, главном истраживању, задатак пилот студије биће креирање стимулуса путем вештачке интелигенције, односно селекција стимулуса за трећу студију.

Досадашња истраживања показују да су људи склони да формирају прву импресију о личним особинама других људи првенствено на основу лако уочљивих особина. Да ли је то случај и код агената заснованих на вештачкој интелигенцији? АИ агенти су аутономни системи који перципирају своју околину и предузимају акције да би постигли специфичне циљеве, користећи способности као што су учење, доношење одлука и прилагођавање. Тренутно најчешће коришћена врста АИ агената су агенти засновани на учењу, који користе обраду природног језика за генерисање текста, слика или других производа у одговор на корисничке упите. Међутим, увелико се развијају различите друге врсте АИ агената, укључујући оне који контролишу аутономна возила, роботе или на други начин интерагују са околином. Може се рећи да се у тренутку писања овог текста људска цивилизација налази на почетку

нове технолошке револуције која ће увести АИ агенте и системе засноване на вештачкој интелигенцији у све сфере друштва. Да ли се то како људи процењују друге људе разликује од тога како процењују АИ агенте? Досадашња истраживања показују да људи показују одређене пристраности према АИ моделима и њиховим производима (Bertacchini et al., 2023), па се поставља питање да ли таква тенденција постоји и када су у питању АИ агенти с којима интерагују или чије активности посматрају. Још једно важно питање је да ли антропоморфизација ових агената, односно приписивање агентима људских особина попут пола, имена или портрета, особина који АИ агенти објективно немају (јер нису људи), мења начин на који их људи опажају и како. Тренутно бројне компаније експериментишу са антропоморфизованим АИ агентима, а такав приступ је већ деценијама успешан у области видео игара где истраживања показују да људи успостављају врло интензивне парасоцијалне односе са компјутерским ликовима који се чак и не могу сматрати АИ агентима. Такође, пуно је примера у популарној књижевности, филму, видео играма и другим врстама уметности где ликови, али и гледаоци успостављају односе са АИ агентима (или ликовима представљеним као АИ агенти) какве би успостављали са људима (Liebers & Schramm, 2019; Schepman & Rodway, 2023). Иако су током последњих година у порасту истраживања на тему вештачке интелигенције, чини се да недостају истраживања на тему перцепције АИ агената и одговора на питања да ли и каквог ефекта има њихова антропоморфизација, попут представљања ових агената као личности са одређеним именом и полом, као и тип конверзације у који су укључени, на процену особина истих.

Вештачка интелигенција се изузетно брзо развија. Тренутно велики број компанија активно ради на развоју АИ модела, поготово генеративних великих језичких модела са циљем преузимања улога које укључују интеракцију с људима, а не захтевају посебне квалификације осим обимне базе знања, са очекивањем да ће АИ агенти, пре свега у форми четботова бити бољи и јефтинији, пре свега од лоше обучених и ниско квалификованих и мотивисаних људи на напорним и досадним пословима. Самим тим, поставља се питање хоће ли људи прихватити четботове и АИ агенте уопште онако како прихватају људе, као и да ли ће радије интераговати с њима или с правим људима?

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом *(до 200 речи)*

Усклађеност проблематике рада са коришћеном литературом је адекватна. Литературом су обједињене области предмета докторске дисертације. Направљен је адекватан преглед релевантних конструката као и претходних релевантних истраживања из области. Приказани су инструменти који ће бити коришћени; описан је и инструмент који ће бити адаптиран у процесу израде дисертације као и план конструкције стимулус материјала.

3. Циљеви научног истраживања *(до 500 речи)*

Циљ првог истраживања је адаптација Скале склоности ка усвајању нових технологија (ТАП скале) на српски језик, провера факторске структуре, поузданости и валидности, односно испитивање повезаности склоности ка усвајању нових технологија и отворености за искуства.

Главни циљ другог истраживања је генерација АИ стимулуса, и селекција стимулуса просечног нивоа допадљивости, као припрема стимулуса за трећи, главни део истраживања.

Циљ трећег истраживања је испитати да ли тип стимулус особе тј. то да ли је стимулус особа означена као човек или АИ агент има ефекта на перцепцију њених особина. Такође, циљ је испитати да ли ове разлике у процени зависе од типа конверзације у којој је стимулус особа особа укључена, као и од њеног пола и нивоа антропоморфизације, тачније, да ли постоји интеракција између типа стимулус особе, њеног пола, нивоа антропоморфизације и типа конверзације у коју је укључена.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања *(до 200 речи)*

У првом истраживању се очекује адаптација скале на српски језик, генерација АИ портрета и конверзација у другој студији, као и селекција стимулуса просечног нивоа допадљивости, што представља и један од доприноса ове студије научном инструментаријуму доступном истраживачима за наредна истраживања.

Очекује се да ће склоност ка усвајању нових технологија бити повезана са отвореношћу за искуства. Перцепција особина стимулус особе ће се разликовати у ситуацијама када је дата особа означена као АИ агент односно као човек. Врсте ових разлика и њихови интензитети зависиће од пола с којим је стимулус особа представљена, нивоа антропоморфизације, као и од типа конверзације у коју је укључена, тј. пол стимулус особе, ниво антропоморфизације и тип конверзације биће модератори ефеката типа особе на перцепцију њених особина од стране испитаника.

5. Примењене научне методе *(до 300 речи)*

У истраживању ће бити коришћени следећи мерни инструменти:

1. Склоност ка усвајању нових технологија (Ratchford & Barnhart, 2012). Скала се састоји од 14 ајтема који чине четири субскала: зависност, рањивост, оптимизам и стручност. Поузданост субскала креће се

од $\alpha = .73$ до $\alpha = .87$. Одговарање се врши на петостепеној скали Ликертовог типа.

2. Искуство са вештачком интелигенцијом. Скала ће бити формирана за потребе истраживања и подразумеваће процену учесталости коришћења најпознатијих АИ модела.

3. Ревидирана скала интерперсоналних односа (Wiggins et al., 1988). Скала се састоји од 64 атрибута и садржи осам субскала: доминација, субмисивност, топлина, емоционална хладноћа, друштвеност, повученост и резервисаност, скромност, ароганција. Поузданост субскала се креће од $\alpha = .75$ до $\alpha = .86$.

4. Скала намењена процени стручности стимулус особа, пријатности у комуникацији, спремности за настављање интеракције са стимулусом, спремности да се купе/плате услуге те особе/агента, процену вредности и квалитета услуга које дата особа/агент пружа, као и степена поверења. Скала ће бити формирана за потребе истраживања. Такође, за потребе истраживања биће формирана и скала процене допадљивости имена и портрета стимулус особа.

Истраживања ће бити спроведена онлајн. Задатак испитаника биће да процене стимулусе који ће се разликовати по типу стимулуса (АИ агенти-људи), полу и типу конверзације међу њима, на основу горепомнутих фактора. Стимулуси ће бити излагани насумичним редоследом. Такође, испитаници ће попуњавати тестове склоности ка усвајању нових технологија и искуства са вештачком интелигенцијом. Пре главног дела истраживања биће спроведена пилот студија у којој ће од испитаника бити тражено да процене допадљивост стимулуса тј. портрета, и имена, на основу које ће за други део истраживања бити одабрана имена и портрети свих нивоа допадљивости.

Узорак ће бити пригодан и сачињен од укупно 1200 испитаника оба пола.

Од дескриптивне статистике биће коришћене основне дескриптивно статистичке мере попут фреквенци, процената, аритметичке средине и стандардне девијације. У циљу утврђивања повезаности између коришћених варијабли биће коришћен коефицијент корелације. Такође, биће коришћена анализа варијансе, за проверу мере величине ефеката независних варијабли, односно интеракције између истих

Предложена тема се
прихвата неизмењена
Кончан наслов теме
докторске дисертације

ДА

НЕ

Перцепција АИ агената: улога антропоморфизације

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија доноси позитиван закључак о научној заснованости теме кандидаткиње.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

Датум именовања Комисије

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

Др Ивана Педовић, доцент

председник

1. Психологија
(Научна област)

Филозофски факултет у Нишу
(Установе у којој је запослен)

Др Владимир Хедрих, редовни професор

ментор, члан

2. Психологија
(Научна област)

Филозофски факултет у Нишу
(Установе у којој је запослен)

Др Душан Тодоровић, ванредни професор

члан

3. Психологија
(Научна област)

Филозофски факултет у Нишу
(Установе у којој је запослен)

Др Милица Вукелић, доцент

члан

4. Општа психологија
(Научна област)

Филозофски факултет у Београду
(Установе у којој је запослен)

5.
(Научна област)

члан
(Установе у којој је запослен)

Датум и место: